

YANGILANGAN O'ZBEKISTONDA YANGILANGAN KONSTITUTSIYA**Mamatova Laylo Ulug'bek qizi***Shahrisabz Davlat Pedagogika Instituti**„Tillar“ fakulteti 2-bosqich talabasi**Ilmiy rahbar: T.Musurmonov**SHDPI Xorijiy tillar kafedrası o'qituvchisi*

Anotatsiya: *Ushbu maqolada Mustaqil O'zbekiston Konstitutsiyasining qabul qilinishi, milliy qadriyatlarimiz, adolatli fuqorolik jamiyatidemokratik huquqiy davlat daavlat qurish bozor munosabatlariga o'tish yo'llari. Konstitutsiyamizning bosh yo'nalishi insonni va uning hayotini ulug'lashekanligini inson va uning hayoti, erkinlig, shani, qadr-qimmati hamda boshqa daxlsiz huquqlarni oliy qadriyat hisoblanishini yoritish va hozirgi kunda Konstitutsiyamizdagi kiritilgan va qaror qabul qilingan yangi o'zgarishlar haqida batafsil yoritib beriladi.*

Kalit so'zlar: *Konstitutsiya, "Temur tuzuklari", inson huquqlari, qadr-qimmat, milliy qadriyatlar, svilizatsiya, huquqiy davlat qurish, adolatli jamiyat.*

Tarixdan ma'lumki qonun va qonun-qoidalar ma'lum bir imkoniyat va chekloblardan tashkil topgan. Bizga yetib kelgan eng qadimiy qonunlardan biri Bobil podshosi Xammurapi tomonidan tuzilgan bo'lib, bu qonun quldor tuzimi huquqning xarakterli belgilarini o'zida aks ettirgan. Bu qonun-qoidalar qadimgi sharq huquqining qimmatli yodgorligi sanalib, bu yerlarda azaldan qonun ustuvorligi ko'rinib turadi. Mamlakatimizning uzoq tarixidan esa qonunlar doim ezgulikka va taraqqiyotga asosan vatan sha'ni tinchlik, sarhadlar daxlsizligi, fidokorlik va sadoqat kabi jihatlarni o'z ichiga olgan. Birgina misol "Temur tuzuklari" nomi bilan Sharq va Osiyo mamlakatlari svilizatsiyaga xos bo'lgan sarkarda Amir Temur tomonidan tuzilgan qonun bitiklari konstitutsiyaviy hujjat xususiyatiga ega bo'lib, yuqorida ko'rsatilgan jihatlarni o'zida jamlab Sharqiy qonunlari bilan bir qatorda Markaziy Osiyo xalqlari taqdiriga kuchli tasir ko'rsatgan.

Konstitutsiya (lotincha "constitutio- "tuzilish" "tuzuk")-bu davlatning asosiy qonuni. U davlat tuzilishini hokimiyat va boshqaruv organlari tizimini, ularning vakolati hamda shakllantirilish tartibi, saylov tizimi, fuqorolarning huquq va erkinliklari, shuningdek, sud tizimini belgilab beradi Konstitutsiya barcha joriy qonunlarning asosi hisoblanadi. Keyingi 6 yil ichida jamiyatimiz hayotida keskin o'zgarishlar ro'y berdi. O'zbekiston jahon hamjamiyatiga ochildi, jahon hamjamiyati esa o'zi uchun O'zbekistonni kashf etmoqda. Mamlakat rahbariyat belgilangan suratlar hayratlanarli. Jamiyatimizning barcha jabhalarida iqtisodiyot, siyosat, ijtimoiy va madaniy hayotida tub islohotlar boshlanib ketdi. Mamlakatimiz ijtimoiy hayotidagi muhim voqea bo'lajak referendum arafasida O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasini yangilash zarurligi haqida fikr yuritish o'rindir. Yangilanayotgan Konstitutsiyada har bir modda

barchaga tushunarli aniq va lo'nda bayon etilgani va sinchiklab ishlab chiqilganini ko'rishimiz mumkin. Bu o'zgarish va qo'shimchalar O'zbekistonni yanada barqaror rivojlantirish turli tahdidlarga qarshi tura oladigan salohiyatini mustahkamlashga qaratilgandir. Yangilanayotgan Konstitutsiya "inson-jamiyat davlat " tamoyillariga asoslandi, chunki unda barcha toifalar yoshlar, ayollar, nogironlar, o'qituvchilar va hatto jinoyatchilarning huquq va manfaatlari o'z ifodasini topgani bilan amaliy ahamiyatga ega.

O'zbekistonda Konstitutsiyani o'zgartirish bo'yicha xalq saylovi-referendum 30 aprel kuni bo'lib o'tdi. Moddalar soni amaldagi 128 tadan 155 taga, normalar soni esa 275 tadan 434 taga ko'paymoqda. Konstitutsiya matni 65% ga yangilangan, shuning uchun hujjat nomi "Konstitutsiyaga o'zgartirish va qo'shimchalar"dan "Konstitutsiya yangi tahrirdagi"ga o'zgartirildi. Qonun loyihasi 137 deputatdan 132 nafari qonunni yoqlab ovoz berdi, 2 nafaribetaraf qoldi, 3 nafari ovoz bermadi. Malumot o'rnida bundan avvalgi umumxalq referendumi 2002-yilning 27-yanvarida bo'lib o'tgandi. Konstitutsiyamizning yangi tahririda moddalarga ko'plab o'zgartirishlar kiritildi.

21-modda Hech kimga uning roziligisiz qonunchilikda belgilanmagan majburiyat yo'qlatilishi mumkin emas.

23-modda O'zbekiston Respublikasi fuqorosi O'zbekistondan tashqariga majburiy chiqarib yuborilishi yoki boshqa davlatga berib yuborilishi mumkin emas.

27-modda Shaxs sudning qarorsiz 48 soatdan ortiq muddat ushlab turilishi mumkin emas. Shaxs ushlab turilgan paytdan etiboran 48 soat o'tguniga qadar sudga ushlab turishning qonuniyligi va asosiyligi tog'risidagi masalani xal qilish uchun olib borilishi kerak. Agar ushlab turushning qonuniyligiva asosligi sudda isbotlanmasa , sheva darxon ozod qilinishi kerak.

42-modda Mehnatga haq to'lashning eng kam miqdori insonning munosib turmush darajasini taminlash zaruriyati hisobga olingan holda belgilanadi.

44-modda Bolalar mehnatining bolaning sog'ligiga xavfsizligiga, axloqiga, aqliy va jismoniy rivojlanishiga xavf soluvchi shu jumladan uning talim olishiga to'sqinlik qiluvchi har qanday shakllari taqiqlanadi.

49-modda Davlat fuqorolarining ekologik huquqlarini taminlash va atrof-muhitiga zararli tasir ko'rsatilishiga yo'l qo'yimaslik maqsadida shaharsozlik faoliyati sohasida jamoatchilik nazoratini amalga oshirish uchun shart-sharoitlar yaratadi.

31-modda Har kim o'z shaxsiga doir malumotlarning himoya qilishini huquqiga shuningdek notog'ri ma'lumotning tuzatishining o'zi tog'risida qonuniga xilof yo'l bilan to'plangan yoki huquqiy asoslarga ega bo'lmay qolgan. Malumotning yo'q qilinishi talab qilish huquqiga ega.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. <https://uz.m.wikipedia.org/wiki/Konstitutsiya>
2. <https://yuz.uz/uz/news/konstitutsiya-asosiy-qonunimiz>

- 3.<https://www.gazeta.uz/oz/2023/03/10/referendum/>
- 4.<https://uz.m.wikipedia.org/wiki/Konstitutsiya>